VASTUULLISEN SIJOITTAMISEN OPAS

Ensimmäiset askeleet kohti vastuullisempaa sijoitussalkkua

SISÄLTÖ

Johdanto	2
Mitä vastuullinen sijoittaminen tarkoittaa?	4
Vastuullisen sijoittamisen lähestymistavat	6
Tietoa Suomen vastuullisen sijoittamisen markkinasta	9
Vastuullisen sijoitusstrategian tekeminen	10
Vastuullisen sijoittamisen käytännön toteutus	14
Lisätietoa	16

OUTI KALPIO | FINSIF | HALLITUKSEN PUHEENJOHTAJA

JOHDANTO

Tämän oppaan tarkoituksena on opastaa vastuulliseen sijoittamiseen ja madaltaa alkuvaiheessa olevien sijoittajien ja varainhoitajien kynnystä aloittaa vastuullinen sijoitustoiminta. Toivomme oppaan myös tarjoavan uusia näkökulmia ja ideoita vastuullista sijoittamista jo harjoittaville toimijoille, jotka haluavat kehittää toimintaansa eteenpäin.

Kiinnostus vastuulliseen sijoittamiseen eli vastuullisuusnäkökulmien huomioimiseen perinteisen sijoitusanalyysin osana tai rinnalla on kasvanut merkittävästi viimeisen kymmenen vuoden aikana maailmalla ja Suomessa. Vastuullisen sijoittamisen kehitys näkyy erilaisten vastuullisen sijoittamisen lähestymis- ja toteutustapojen rinnakkaiselona sekä alan järjestöjen jäsenmäärien huikeana kasvuna.

Finsif (Finland's Sustainable Investment Forum ry) on sijoittajia, varainhoitajia, palvelun-tarjoajia ja alan organisaatioita palveleva yleishyödyllinen yhdistys, jonka tavoitteena on edistää vastuullista sijoittamista Suomessa. Finsif pyrkii lisäämään tietoa vastuullisuudesta ja edesauttamaan vastuullisen sijoittamisen toimialan kehittymistä, ja näitä tarkoituksia palvelemaan olemme laatineet tämän oppaan.

Kiitämme pohjoismaista sisarorganisaatiotamme Norsifia idean jakamisesta ja mahdollisuudesta hyödyntää heidän laatimaansa Norjan markkinaa koskevaa opasta valmistelutyössämme.

Inspiraatiota ja esimerkkejä antaaksemme olemme haastatelleet muutamia sijoittajia, joiden perustelut ja tavat sijoittaa vastuullisesti ovat keskenään erilaiset.

Toivomme oppaan olevan hyödyllinen ja otamme mielellämme vastaan palautetta ja parannusehdotuksia. Hyviä lukuhetkiä!

MITÄ VASTUULLINEN SIJOITTAMINEN TARKOITTAA?

Vastuullisella sijoittamisella tarkoitetaan ympäristöasioiden, sosiaaliseen vastuuseen liittyvien tekijöiden sekä hallintotapa-asioiden eli ns. ESG-asioiden (Environment, Social and Governance) huomioon ottamista sijoitustoiminnassa siten, että salkun tuotto- ja riskiprofiili paranevat.

Vastuullisessa sijoittamisessa ei ole olemassa yhtä tai ainoaa tapaa, vaan jokainen sijoittaja valitsee omaan sijoitusstrategiaansa sopivat työkalut. Sijoittaja voi huomioida ESG-asiat sijoitustoiminnassa eri lähestymistapoihin nojautuen. Vastuullista sijoittamista on mahdollista tehdä kaikissa omaisuuslajeissa.

ESG-ASIOIDEN TARKASTELU KEHITTYY JATKUVASTI YMPÄRISTÖASIOISTA, SOSIAALISESTA KEHITYKSESTÄ JA ENNUSTEISTA SAATAVAN LISÄTIEDON MYÖTÄ. ALLA ESIMERKKEJÄ.

E	S	G
Standardit ja sertifikaatit	Henkilöstöpolitiikka	Hallituksen riippumattomuus
Ympäristöohjelmat	Ihmisoikeudet	Hallituksen palkitseminen
Ilmastonmuutostyöskentely	Lasten oikeudet	Toimitusjohtaja ja johtoryhmä
Energiatehokkuus	Työelämän oikeudet	Palkitsemisjärjestelmät
Luonnon monimuotoisuus	Tuotevastuu	Veronmaksu
Kiertotalous	Lähiyhteisön huomioiminen	Korruptio- ja lahjontavastainen toiminta

Sanasto
Katso www.finsif.fi

Miksi vastuullista sijoittamista?

Sijoittajalla voi olla erilaisia ja usein rinnakkaisia syitä sijoittaa vastuullisesti. Vastuullisen sijoittamisen motiivit liittyvät usein laajempaan riskienhallintaan ja hyvien sijoitustuottojen varmistamiseen. Lisäksi sijoittaja voi ESG-asioiden huomioimisella hakea yhteiskunnallista hyväksyttävyyttä omalle toiminalleen. Sidosryhmien odotuksilla on merkitystä, ja useimmat sijoittajat haluavat huolehtia niin brändiarvostaan kuin valmistautumisestaan viranomaisten tuleviin vaatimuksiin.

Vastuullinen sijoittaminen Suomessa

YK:n vuonna 2006 julkistamat vastuullisen sijoittamisen periaatteet PRI (Principles for Responsible Investment) ovat vaikuttaneet merkittävästi suomalaisten instituutiosijoittajien käsitykseen vastuullisesta sijoittamisesta. PRI on vaikuttanut yleiseen tietoisuuteen aiheesta ja määrittänyt vastuullisen sijoittamisen standardit kuuden ohjaavan periaatteen kautta. Erityisesti periaatteet ESG-integroinnista ja aktiivisesta omistajuudesta ovat muodostaneet perustan monen suomalaisen sijoittajan vastuulliselle sijoitusstrategialle.

Kansainvälisiin normeihin perustuva tarkastelu ja normirikkomuksien tuloksena tehtävä vaikuttaminen kohdeyrityksissä ovat keskeisimpiä lähestymistapoja Suomessa ja muissa

Pohjoismaissa. Yritysten poissulkemiset ovat saaneet paljon huomiota erityisesti Norjassa valtion öljyrahaston julkisen poissulkulistan takia. Poissulkeminen on kuitenkin vain yksi monista suomalaisten sijoittajien käyttämistä vastuullisen sijoittamisen lähestymistavoista.

Vastuullisen sijoittamisen suosio kasvaa tasaisesti, mikä näkyy muun muassa Finsifin jäsenmäärän jatkuvana kasvuna yhdistyksen perustamisesta lähtien vuonna 2010. Jäseniä on jo yli 60 (tilanne 12/2016). Lisäksi yksittäiset edelläkävijät, niin eläkesijoittajien kuin varainhoitajien puolella, vievät alaa eteenpäin omalla esimerkillään ja vaikuttamalla alan muihin toimijoihin.

Suomalaisten sijoittajien sitoutuminen vastuulliseen sijoittamiseen on pohjoismaisessa vertailussa vahva sijoitusmarkkinan kokoon nähden. PRI:llä on 35 suomalaista allekirjoittajaa. Pohjoismaiset vastaavat luvut ovat: Ruotsissa 56, Norjassa 13, Tanskassa 21 ja Islannissa 4.

TIINA LANDAU | VASTUULLISEN SIJOITTAMISEN SENIOR-ANALYYTIKKO | ILMARINEN

MITKÄ OVAT VASTUULLISEN SIJOITUSSTRATEGIANNE PÄÄKOHDAT?

Huomioimme taloudellisten näkökohtien lisäksi sijoituspäätöksissä myös yhtiöiden vastuullisuuteen liittyvät riskit ja mahdollisuudet. Minimivaatimuksena edellytämme, että sijoituskohteemme noudattavat YK:n Global Compactin perusperiaatteita ympäristöön, ihmisoikeuksiin ja korruption ehkäisyyn liittyen. Keskustelemme aktiivisesti omistamiemme yritysten kanssa vastuullisuuden edistämiseksi.

MITEN TOTEUTATTE NIITÄ KÄYTÄNNÖSSÄ?

Olemme ottaneet käyttöön vastuullisen sijoittamisen luokitukset listatuille yhtiöille. Ne ovat tehneet vastuullisuusanalyysin käytöstä systemaattista ja luokitukset on myös integroitu tietojärjestelmiimme eli salkunhoitajat seuraavat niitä ruuduiltaan taloudellisten lukujen rinnalla. Luokitukset perustuvat ulkoiseen ja sisäiseen analyysiin ja kattavat tällä hetkellä n. 3000 yritystä.

Tapaamme säännöllisesti omistamiemme suomalaisyritysten johtoa ja lisäksi teemme kansainvälisten sijoitusten osalta yhteistyötä muiden sijoittajien kanssa, erityisesti osana pohjoismaista Nordic Engagement Cooperation -yhteistyötä ruotsalaisen ja norjalaisen sijoittajan kanssa.

MITÄ NEUVOJA ANTAISIT VASTUULLISUUDESTA KIINNOSTUNEELLE ALOITTAVALLE SIJOITTAJALLE?

Vastuullisen sijoittamisessa alkuun pääsemiseksi keskeistä on tutustua parhaisiin käytäntöihin ja pohtia, mitkä niistä sopisivat mahdollisesti omaan sijoitustoimintaan ja sen tavoitteisiin. Vastuiden ja roolien selkeä määrittely ja resursointi on ensisijaista. Resursoinnissa on tärkeää miettiä mitä osaamista mahdollisesti on jo sisäisesti ja mitä on tarpeen kasvattaa. Erityisesti listattuihin sijoituksiin liittyen on paljon tarjontaa vastuullisuusanalyyseistä, jotka auttavat systematisoimaan sijoituksille relevanttien vastuullisuusriskien ja mahdollisuuksien tunnistamista.

Sijoitusvarallisuus 35,8 miljardia euroa
Lue lisää: www.ilmarinen.fi

VASTUULLISEN SIJOITTAMISEN LÄHESTYMISTAVAT

Vastuullista sijoittamista voidaan tehdä monella tavalla: ESG-integroinnin, teemasijoitusten, suosimisen, poissulkemisen, aktiivisen omistajuuden ja vaikuttamisen sekä vaikuttavuussijoittamisen kautta. Sijoittaja voi käyttää useita lähestymistapoja.

Sopivimmat lähestymistavat riippuvat eri tekijöistä, kuten sijoitusvarallisuuden määrästä ja yleisestä sijoitusstrategiasta sekä tavoitteista, periaatteista ja vastuulliseen sijoittamiseen käytettävissä olevista resursseista. Vastuullisen sijoittamisen lähestymistavat poikkeavat esimerkiksi eläkevakuutusyhtiön ja pienen säätiön näkökulmasta.

Suorat sijoitukset ja räätälöidyt sijoitusmandaatit antavat sijoittajalle hyvät mahdollisuudet omiin ESG-ratkaisuihin, kun taas rahastosijoittajalla on erilainen lähtökohta. Sijoitusrahastoja hoidetaan rahastoyhtiön perustamalla strategialla, ja sijoitushetkellä sijoittajan tulee hyväksyä rahaston sijoitusstrategia. Tällöin sijoittaja voi käyttää vastuullisen sijoittamisen lähestymistapana esimerkiksi aktiivista vuoropuhelua rahastonhoitajien kanssa. Näin rahastoyhtiöt voivat tarjota ESG-kriteerejä täyttäviä rahastoja tai päivittää olemassa olevien rahastojen vastuullisen sijoittamisen ohjeistuksia.

Vastuullisen sijoittamisen lähestymistavat eivät sulje toisiaan pois, vaan sijoittaja voi käyttää eri lähestymistapoja rinnakkain.

Tarkoitukseen parhaiten sopiva lähestymistapa löytyy asiaan perehtymällä ja sisällyttämällä omat kriteerit johdonmukaisesti esimerkiksi sijoitusrahastojen valintaprosessiin.

VASTUULLISEN SIJOITTAMISEN LÄHESTYMISTAPOJA VOIDAAN JAKAA ERI TAVOIN JA NIIDEN KÄYTTÖ VAIHTELEE MAITTAIN. TÄMÄ KATSAUS NOUDATTAA SUURILTA OSIN PRI:N KÄYTTÄMÄÄ LUOKITTELUA JA KUVAA SUOMESSA YLEISIMPIÄ LÄHESTYMISTAPOJA:

ESG-integrointi

Kuvaus

ESG-tietoja hyödynnetään järjestelmällisesti sijoitusanalyysien ja -päätösten tekemisessä, koska niiden odotetaan vaikuttavan sijoituskohteen tuotto- ja riskiprofiiliin pitkällä aikavälillä.

Esimerkki

Integrointia käytetään esimerkiksi osake- ja yrityslainojen valinnassa. ESG-tekijät voivat liittyä yrityksen hallituksen kokoonpanoon, korruptioon, energiaintensiivisyyteen tai terveyteen, ympäristöön ja työntekijöiden turvallisuuteen.

Kestävän kehityksen teemasijoitukset

Kuvaus

Teemakohtaiset, kestävään kehitykseen liittyvät sijoitukset.

Esimerkki

Uusiutuvan energian rahasto, vihreät joukkovelkakirjat.

Suosiminen/Positive screening / Best in class / Toimialansa parhaat

Kuvaus

Sijoituskohteiksi valitaan vastuullisesti johdettuja yrityksiä, joiden tuotteet ja palvelut on tuotettu kestävästi tai jotka tarjoavat niitä alan muita toimijoita kestävämmällä tavalla. ”Best in class” -lähestymistavassa suositaan yrityksiä, joiden ESG-arvosanat ovat muita paremmat.

Esimerkki

Keskitetään sijoituksia yrityksiin, joiden ESG-arvosanat ovat joko tietyllä osa-alueella tai kaikilla osa-alueilla parempia kuin muilla. Valinta voi perustua omiin arviointeihin, indeksien antamaan tietoon ja/tai ESG-tutkimustahojen tekemään analyysiin.

Poissulkeminen/ Negative screening

Kuvaus

Kriteereitä, joiden perusteella sijoituksia suljetaan salkun ulkopuolelle.

Esimerkki

Vältetään sijoituksia tiettyihin tuotteisiin, maihin tai toimialoihin (esim. tupakkatuotteet, aseet, pornografia, hiili) tai yrityksiin, joiden toimintatapoja pidetään vastuuttomina (esim. korruptio, lapsityövoiman käyttö, saastuttaminen, työntekijöiden oikeuksien tai ihmisoikeuksien polkeminen).

Aktiivinen omistajuus ja vaikuttaminen

Kuvaus

Sijoittaja hyödyntää omistajaoikeuksiaan vastuullisemman yritystoiminnan edistämiseksi ja sijoitustuottojen varmistamiseksi. Toiminnan tavoitteena voi myös olla vaikuttaminen alan markkinastandardeihin ja -käytäntöihin, kuten ESG-raportointivaatimuksiin.

Esimerkki

Sijoittaja voi käydä vuoropuhelua yrityksen kanssa, osallistua päätöksentekoon yhtiökokouksissa ja tehdä ehdotuksia yhtiökokoukselle tai aktivoida yhdessä muiden omistajien kanssa keskustelua vaikuttavuuden vahvistamiseksi. Vaikuttamiseen voi kuulua yhteistyö muiden sijoittajien kanssa PRI:n ja Finsifin kaltaisissa organisaatioissa tai osallistuminen julkiseen keskusteluun.

Vaikuttavuussijoittaminen/Impact investing

Kuvaus

Vaikuttavuussijoittamisen eli vaikuttavuusinvestoimisen tavoitteena on sijoitustuottojen lisäksi mitattava muutos esimerkiksi yhteiskunnallisiin asioihin tai ympäristöön liittyen.

Esimerkki

Vaikuttavuussijoittamiseen liittyviä sijoitusmuotoja ovat esimerkiksi tulosperusteiset rahoitussopimukset (Social Impact Bond, SIB) sekä lainat tai pääomasijoitukset vaikuttavuustoimijoihin eli yrityksiin tai järjestöihin.

ANNAREETTA LUMME-TIMONEN | SIJOITUSJOHTAJA | SOLIDIUM OY

MITKÄ OVAT VASTUULLISEN SIJOITUSSTRATEGIANNE PÄÄKOHDAT?

Yritysvastuun hyvä hoito on yksi menestyksekkään yritystoiminnan ja pitkäjänteisen taloudellisen arvon tuottamisen keskeisiä edellytyksiä. Kyse on omistaja-arvon kasvattamisesta ja suojaamisesta. Vastuullisena omistajana haluamme tunnistaa omistusyhtiöiden olennaiset yritysvastuuasiat ja niiden mahdolliset vaikutukset omistaja-arvoon niin riskien kuin mahdollisuuksienkin näkökulmasta. Solidiumin merkittävimmät ja laajakantoisimmat vastuullisuusvaikutukset toteutuvat sen omistajatehtävän kautta.

MITEN TOTEUTATTE NIITÄ KÄYTÄNNÖSSÄ?

Yritysvastuu on integroitu osaksi Solidiumin toimintaa. Omistusyhtiöiden yritysvastuuasioiden seurannasta ja analyysistä vastaa Solidiumissa kunkin yhtiön sijoitustiimi. Käymme vuoropuhelua yhtiöiden kanssa ja tarvittaessa pyrimme vaikuttamaan epäkohtiin aktiiviselle osakkeenomistajalle kuuluvia kanavia käyttäen. Uudistettu työkalumme, vastuullisuusanalyysi, keskittyy kunkin omistusyhtiön omistaja-arvon kehityksen kannalta keskeisiin yritysvastuun riskeihin tai mahdollisuuksiin.

MITÄ NEUVOJA ANTAISIT VASTUULLISUUDESTA KIINNOSTUNEELLE ALOITTAVALLE SIJOITTAJALLE?

Kaikkein tärkeintä on ensin määritellä omat olennaiset näkökohdat eli mitä vastuullisena sijoittajana tavoittelee ja miksi - lähestymistapoja on useita, ja niihin kannattaa perehtyä huolella. Toiminta rakennetaan sitten tavoitteiden päälle. On tärkeää integroida vastuullisuus osaksi organisaation omaa tapaa toimia.

Sijoitusvarallisuus 7,1 mrd. euroa
Lue lisää: www.solidium.fi

TIETOA SUOMEN VASTUULLISEN SIJOITTAMISEN MARKKINASTA

Suomen vastuullisen sijoittamisen markkinaa on mahdollista katsoa instituutiosijoittajien ja yksityissijoittajien näkökulmista. Näistä ensin mainittu on selkeästi suurempi, käsittäen ainakin Finsifin jäsenet ja PRI:n allekirjoittajat. Eurosifin (alan eurooppalaisen kattojärjestön) 2016 raportin mukaan Suomen vastuullisen sijoittamisen markkina on kehittynyt nopealla vauhdilla. Finsifin jäsenmäärä on jo yli 60 jäsentä, kattaen eläkesijoittajien ja varainhoitajien lisäksi myös muita instituutiosijoittajia.

Sijoittajat soveltavat poissulkevia strategioita 138,4 mrd. euron sijoitusten edestä. Tämä lähestymistapa on kasvanut Eurosifin 2014 raportin tuloksiin verrattuna 45 %. Kansainvälisiin normeihin perustuvan tarkastelun osuus on 111,9 miljardia euroa, ja se on kasvanut peräti 72 %. Aktiivinen omistajuus on suuruudeltaan pysynyt lähes yhtä suosittuna kuin aikaisemmassa raportissa (46,7 mrd. euroa). Temaattinen sijoittaminen (0,66 mrd. euroa), toimialansa parhaat (0,44 mrd. euroa) ja vaikuttavuusinvestoiminen (0,44 mrd. euroa) ovat melko pieniä muihin lähestymistapoihin verrattuna. Huomioitavaa on kuitenkin vaikuttavuusinvestoimisen vahva kasvu, jonka taustalla on Sitran työ vaikuttavuusinvestoimisen ekosysteemin rakentamiseksi.

Eurosifin 2016 raportin mukaan valtaosa suomalaisesta vastuullisesta sijoittamisesta on osakkeissa (74,0 %) ja korkosijoituksissa (12, 2%). Vaihtoehtoiset sijoitukset (5,8 %), kiinteistösijoitukset (3,2 %), pääomasijoitukset (2,6 %) ja muut sijoitukset (2,1 %) muodostavat jo yli yhden kymmenesosan vastuullisesta sijoittamisesta.

Suomessa ei ole erityisesti vastuullista sijoittamista koskevaa lainsäädäntöä. Voi kuitenkin ajatella, että EU:n direktiivi (2014/95/EU) ei-taloudellisen tiedon raportoinnista, OECD:n ja YK:n periaatteet kestävästä liiketoiminnasta, Arvopaperimarkkinayhdistyksen 2015 päivittämä Hallinnointikoodi listayhtiöille ja valtion omistajapolitiikkaa koskeva valtioneuvoston periaatepäätös 2016 kehittävät myös vastuullista sijoittamista eteenpäin. Markkinoille on tullut ja tulossa myös uusia työkaluja vastuullisuuden arvioimiseen sijoittajan työn helpottamiseksi. Näistä esimerkkejä ovat Morningstar Sustainability rating ja Nordic Ecolabel.

Akateemista tutkimusta suomalaisten instituutiosijoittajien ja yksityissijoittajien vastuullisesta sijoittamisesta on julkaisuina vielä toistaiseksi melko vähän. Sen sijaan pro-gradu töitä on valmistunut useita. Vastuullisen sijoittamisen lisätutkimusta on käynnissä yliopistoissa. Lisäksi maisteri- ja tohtoriopiskelijat ovat lähivuosina suunnanneet kiinnostustaan vastuulliseen sijoittamiseen opinnäytetöissään.

MIKA LESKINEN | HEAD OF ESG | OP VARALLISUUDENHOITO

MITKÄ OVAT VASTUULLISEN SIJOITUSSTRATEGIANNE PÄÄKOHDAT?

OP Varallisuudenhoidon vastuullinen sijoittaminen muodostuu vastuullisuusasioiden huomioimisesta sijoituspäätöksenteossa, aktiivisesta omistajuudesta, positiivisesta ja negatiivisesta arvottamisesta ja kansainvälisten normien seurantaprosessista. Uskomme, että sijoituskohteiden vastuullisuuden tarkastelu ja yritysten kannustaminen entistä kestävämpään yritystoimintaan edesauttavat pitkän aikavälin sijoitustavoitteiden toteutumista.

MITEN TOTEUTATTE NIITÄ KÄYTÄNNÖSSÄ?

ESG-informaatiota hyödynnetään kaiken tyyppisessä sijoituspäätöksenteossa. Seuraamme kansainvälisten normien ja ohjeiden toteutumista aktiivisissa sijoituskohteissa. Vaikutamme yrityksiin ongelmien ilmetessä, mutta poissulkeminenkin on mahdollista tietyin kriteerein. Pyrimme myös ennaltaehkäisemään negatiivisia yllätyksiä sekä ymmärtämään riskejä ja mahdollisuuksia paremmin keskustelemalla ESG-asioista yritysten kanssa salkunhoitajien tapaamisissa. Lisäksi olemme tehneet aktiivisesti työtä esimerkiksi rahastojen hiilijalanjäljen laskemisen ja hiiliriskin suhteen.

MITÄ NEUVOJA ANTAISIT VASTUULLISUUDESTA KIINNOSTUNEELLE ALOITTAVALLE SIJOITTAJALLE?

Miettikää ensin mitkä ovat motiivinne vastuulliseen sijoittamiseen ja mihin haluatte tavoitteet asettaa. Kannattaa tehdä kehityssuunnitelma kerralla useaksi vuodeksi kuitenkin niin että joka vuodelle on selkeät välitavoitteet. Kannattaa huomioida että vastuullinen sijoittaminen vaatii myös aikaa ja muita resursseja.

Sijoitusvarallisuus 69 mrd. euroa
Lue lisää: www.op.fi/private

VASTUULLISEN SIJOITUSSTRATEGIAN TEKEMINEN

Hyvä esivalmistelu tekee vastuullisen sijoittamisen toteutuksesta, tulosten mittaamisesta ja raportoinnista yksinkertaisempaa. Valmisteluvaiheessa asetetaan vastuullisen sijoittamisen tavoitteet, päätetään strategiasta ja laaditaan vastuullisen sijoittamisen periaatteet tai politiikka. Vastuullisen sijoitusstrategian täytyy sisältyä yleiseen sijoitusstrategiaan tai olla sen kanssa yhdenmukainen. Silloin vastuullinen sijoitusstrategia sisällytetään sujuvammin osaksi päivittäistä sijoitustoimintaa.

Sopivan tavoitetason asettaminen

Aloite vastuullisen sijoitusstrategian ja periaatteiden kehittämiseksi voi tulla sijoitusorganisaation sisältä tai ulkopuolelta. Riippumatta siitä, kuka asiaa hoitaa, onnistumisen ratkaisee johdon tuki asialle.

Ensiksi on määriteltävä tavoitetaso ja tehtävä päätös siitä, minkälaista vastuullista sijoitusstrategiaa halutaan noudattaa – eli mitä vastuullinen sijoittaminen omassa organisaatiossa tarkoittaa. Saattaa olla hyödyllistä seurata, mitä muut vastaavat toimijat tekevät ja erityisesti ottaa selvää sijoittajien, asiakkaiden ja edunsaajien vaatimuksista ja odotuksista.

Salkun riskienhallinta on keskeinen tekijä. Riskianalyysillä saadaan kuva potentiaalisten sijoitusten ESG-riskeistä. Joitakin arviointeja on luonnollista tehdä joka tapauksessa, kuten esimerkiksi analyysi sijoitusten alakohtaisista ja maantieteellisistä ESG-riskeistä. Kehittyvien markkinoiden kaivosyhtiöihin sijoittamiseen saattaa esimerkiksi sisältyä suuria ympäristöön ja työntekijöiden oikeuksiin liittyviä riskejä.

On myös tärkeää arvioida taloudellisia seurauksia: mikä on valitun strategian toivottu vaikutus sijoitustuottoon ja taloudelliseen riskiprofiiliin?

Tavoitteiden täytyy olla sekä haastavia että realistisia. Selkeä käsitys tavoitteista ja syistä, miksi niihin halutaan päästä, auttaa arvioimaan tarkoitukseen sopivia lähestymistapoja. Tavoitetason tulee sopia mandaattiin, kohdemarkkinaan ja käytettävissä oleviin resursseihin. Monet haluavat aloittaa vastuullisen sijoittamisen osakkeilla, kun taas pidempään alalla toimineet käyttävät myös muita omaisuuslajeja.

Teoriassa erilaisten lähestymistapojen käyttöönotto vaikuttaa ”yksinkertaiselta”, mutta käytäntö on osoittanut, että vastuullisiin sijoitusperiaatteisiin on haastavaa sisällyttää sellaisia objektiivisia määritelmiä ja rajauksia, joita voisi aina suoraviivaisesti noudattaa käytännössä. Mikäli periaatteissa esimerkiksi viitataan ”UN Global Compact” -aloitteeseen, kyseessä ovat suhteellisen yleisen tason ohjeistukset, joita saattaa olla vaikea soveltaa konkreettiseen salkunhoitoon tai yrityksen johtamiseen.

Vastuullisessa sijoittamisessa on usein harmaita alueita, jotka edellyttävät laajempaa pohdintaa. Sijoituskohteen poissulkemisen kohdalla joudutaan arvioimaan, onko olemassa sijoituksia, joita ei missään tapauksessa voida hyväksyä ja missä määrin harkinnanvaraa on käytettävissä. Esimerkiksi hiilentuotanto: Voidaanko hyväksyä sijoitukset

KUVASSA ON ERILAISIA SIJOITUSSTRATEGIOITA, JOITA ERI KEHITYSVAIHEESSA OLEVAT VASTUULLISET SIJOITTAJAT SOVELTAVAT.

Aloitusvaihe:

TAVOITE
Usein lähestymistapa, joka perustuu poissulkemiskriteereihin. Ei ESG-analyysia. Osakkeet ovat keskiössä.

TOIMINTA
Vastuullisen sijoittamisen periaatteissa tavoitteet mainittu niukasti.

Hyvässä vauhdissa:

TAVOITE
Johto on sitoutunut vastuullisen sijoittamisen periaatteisiin. Strategia perustuu yksinkertaiseen ESG-analyysiin. Vastuullisia sijoituksia eri omaisuuslajeissa ja eri markkinoilla.

TOIMINTA
Vastuullisen sijoittamisen periaatteissa on tavoitteet kuvattu tarkkaan sisältäen esim. varainhoitajien seurannan.

Eturintamalla:

TAVOITE
Johto on selkeästi sitoutunut strategiaan ja tavoitteisiin, jotka perustuvat kattavaan ESG-analyysiin. Vastuullisia sijoituksia koko salkussa ja kaikissa omaisuuslajeissa.

TOIMINTA
Konkreettiset ja kattavat vastuullisen sijoittamisen periaatteet sekä raportointia käyttöönotosta ja toteutuksesta.

energiayhtiöön, jonka toiminnassa hiilentuotannolla on suhteellisen pieni osuus, vaikka sijoittaja ei halua omaan salkkuunsa hiiliriskejä? Kuinka paljon siinä tapauksessa on ”pieni osuus”? On tärkeää miettiä näitä asioita jo alkuvaiheessa, koska ne vaikuttavat vastuullisten sijoitusperiaatteiden sisältöön ja käytännön toteutukseen.

Vastuullisen sijoittamisen periaatteiden tai politiikan laatiminen

Vastuullisen sijoittamisen periaatteisiin sisällytetään tavoitteet ja yleiset ohjeet siitä, kuinka ne aiotaan saavuttaa.

Periaatteet voivat sisältää velvoitteita lakien ja säädösten noudattamisesta, kansainvälisiä standardeja sekä luettelon poissulkemiskriteereistä (jos sellaisia on). Periaatteissa voidaan esimerkiksi kertoa, minkälaisia sijoituksia on syytä välttää, halutaanko vaikuttaa äänestämällä ja käymällä vuoropuhelua yrityksen kanssa tai järjestelmällisestä ESG-kriteerien sisällyttämisestä sijoitusprosessiin.

Periaatteissa on hyvä myös kuvata operatiiviset vaatimukset ja täytäntöönpanokriteerit sekä se, kuinka tulokset mitataan ja raportoidaan. Jo periaatteita laadittaessa on tärkeä valmistella niiden toimeenpanoa, jottei ohjeiden ja käytännön toteutuksen välille synny suurta kuilua.

Sijoitusorganisaation johdon on sitouduttava vastuullisen sijoittamisen periaatteisiin. Periaatteet hyväksyvä taho kantaa niistä myös muodollisen kokonaisvastuun ja on velvollinen varmistamaan niiden noudattamisen ja seurannan.

MAGDALENA LÖNNROTH | SALKUNHOITAJA JA VASTUULLISEN SIJOITTAMISEN PÄÄLLIKKÖ | KIRKON ELÄKERAHASTO

MITKÄ OVAT VASTUULLISEN SIJOITUSSTRATEGIANNE PÄÄKOHDAT?

Vastuullisuus on olennainen osa Kirkon eläkerahaston sijoitusanalyysia ja -päätöksentekoa kaikissa omaisuusluokissa. Rahastosijoittajana varainhoitajien valinta ja seuranta ovat keskeisessä asemassa meidän vastuullisessa sijoitusprosessissa. Suosimme varainhoitajia, joiden sijoitusfilosofia ja vastuullisuusperiaatteet vastaavat meidän periaatteitamme ja jotka ovat sitoutuneita jatkuvasti kehittämään vastuullisuuskäytäntöjä yhdessä meidän tiimin kanssa.

MITEN TOTEUTATTE NÄITÄ KÄYTÄNNÖSSÄ?

Käytämme vastuullisen sijoittamisen lähestymistapoja rinnakkain eri omaisuusluokissa. Käyttämämme lähestymistavat ovat ESG-analyysi, aktiivinen omistajuus ja vaikuttaminen, sekä vaikuttavuussijoittaminen. Seuraamme vuosittain sijoitusrahastojen ja varainhoitajien toimintaa vastuullisuusseulonnan ja ESG-kyselyn avulla. Kaikki käyttämämme osake- ja korkopuolen varainhoitajat ovat PRI-allekirjoittajia, ja suunta on sama muissa omaisuusluokissa.

MITÄ NEUVOJA ANTAISIT VASTUULLISEN SIJOITUSTOIMINNAN ALOITTAVALLE SIJOITTAJALLE?

Tärkeintä on saada organisaation johto sitoutumaan pitkäjänteisesti periaatteiden laatimiseen ja toteuttamiseen. Pyörää ei tarvitse keksiä uudestaan, vaan alussa voi kartoittaa mitä muut sijoitusorganisaatiot tekevät. Kaikkea ei tarvitse toteuttaa kerralla, eli voi hyvin asettaa vuositavoitteita tai teemoja, jossa esim. aloitetaan osakesijoituksista tai keskitytään ilmastonmuutosteemaan.

Sijoitusvarallisuus 1,4 mrd. euroa
Lue lisää: evl.fi

VASTUULLISEN SIJOITTAMISEN PROSESSIKUVAUS

1 VALMISTELU

- Sidosryhmäanalyysi
- Riskiarviointi
  - Mikä on vastuullisen sijoittamisen tarkoitus ja tausta?
  - Mitä asiakkaat ja muut osapuolet odottavat?

2 STRATEGIA

- Tavoitetaso
- Vastuullisen sijoittamisen periaatteet
- Resurssit
  - Mihin pyrimme vastuullisella sijoittamisella?
  - Ovatko tavoitteet selkeät ja tarpeeksi hyvin dokumentoitu osana vastuullisen sijoittamisen periaatteita?
  - Ovatko strategia ja vastuullisen sijoittamisen periaatteet oleellisia omalle sijoitus-toiminnallemme?
  - Onko meillä tarvittavat resurssit?

3 KÄYTÄNNÖN TOTEUTUS

- Tehtävät, vastuut ja resursointi
- Toimintasuunnitelma
- Tulosten mittaaminen
  - Kuka vastaa organisaatiossa vastuullisen sijoittamisen periaatteiden noudattamisesta?
  - Kuinka saamme tietoa siitä, missä määrin sijoituksemme ovat linjassa vastuullisen sijoittamisen periaatteidemme kanssa? Mitkä ovat mittarimme?
  - Sisältyvätkö ESG-vaatimukset varainhoitajien sopimuksiin?

4 RAPORTOINTI

- Sisäinen raportointi
  - Saavatko hallitus ja johto raportteja vastuullisen sijoittamisen periaatteiden noudattamisesta ja niiden käytännön toteutuksesta?
- Ulkoinen raportointi
  - Miten kerromme avoimesti vastuullisesta sijoitustoiminnastamme?
  - Raportoimmeko PRI:lle?

VASTUULLISEN SIJOITTAMISEN KÄYTÄNNÖN TOTEUTUS

Strategian käytännön toteutus ja vastuullisen sijoittamisen periaatteiden noudattaminen saattaa usein olla vastuullisen sijoittamisen haastavin osa. Vastuullinen sijoittaminen ei ole kertaluonteista toimintaa, joka päättyy periaatteiden hyväksymiseen, eikä se ole myöskään pelkkää tarkistuslistan läpikäyntiä. Vastuullinen sijoittaminen on osa päivittäistä toimintaa ja antaa sille kehykset, joten siinä on noudatettava samaa järjestelmällistä, operatiivista toteutusta kuin organisaation muussakin toiminnassa.

Tehtävät, vastuut ja resursointi

Sijoitusorganisaatiossa täytyy päättää, kuka vastaa vastuullisen sijoittamisen periaatteiden noudattamisesta päivittäisessä toiminnassa. Vastuujaon ja raportoinnin lisäksi on varmistettava riittävä osaaminen ja riittävät resurssit.

Tehtävänjako riippuu usein myös siitä, sijoitetaanko suoraan vai epäsuorasti esimerkiksi sijoitusrahastojen tai mandaattien kautta. Tällaisissa tapauksissa kuuluu varmistaa, että varainhoitaja noudattaa sovittuja käytäntöjä.

Vastuullisessa sijoittamisessa moniin arviointeihin liittyy erityistä harkintaa vaativia harmaita alueita. Tätä varten sijoitusorganisaatiossa täytyy olla joku, jolla on vastuu rajanvedosta vaikeissa tapauksissa ja valtuudet määritellä, mikä on hyväksyttyä ja mikä ei. On tärkeää, että vastuu ja tehtävät määritellään selkeästi ja että ne kuuluvat jollekin henkilölle ja tai toimielimelle, esimerkiksi tietylle osastolle tai sisäiselle työryhmälle.

Toimintasuunnitelma

Ensin on valittava ne asiat, joita painotetaan vastuullisessa sijoitustoiminnassa. Nämä tavoitteet voivat liittyä esimerkiksi periaatteiden laadintaan, avainhenkilöiden kouluttamiseen tai raportoinnin kehittämiseen. Toimintasuunnitelman tavoitteita voi olla hyödyllistä laatia vuoden tai parin ajanjaksoille. Silloin on helpompi havaita, mitä on tehtävä, ja rajallisia resursseja saadaan todennäköisemmin käytettyä tehokkaasti.

Suurella osalla sijoitusorganisaatioista on jo salkku siinä vaiheessa kun vastuullisen sijoittamisen periaatteet ja strategia hyväksytään. Periaatteiden käyttöönotossa on huomioitava niiden soveltuvuus sekä olemassa olevaan että tulevaan salkkuun.

Varainhoitajille asetettavat vaatimukset

Varainhoitajien valinta vaikuttaa hyvin paljon sijoittajan kykyyn noudattaa vastuullisen sijoittamisen periaatteita. Siksi ESG-osaaminen on tärkeää sekä varainhoitajien valinnassa että heidän työnsä seurannassa. Tarjouskilpailuilla ja sopimuksilla voidaan varmistaa, että vastuullisen sijoittamisen periaatteiden noudattamiseen tarvittava osaaminen, lähestymistapa ja järjestelmät ovat vaatimusten mukaisella tasolla ja ovat osa varsinaista sijoitustoimintaa. Lisäksi voidaan edellyttää, että varainhoitajat raportoivat säännöllisesti vastuullisista sijoituksista ja dokumentoivat ESG-arviointien olevan osa sijoituspäätöksiä.

Pitkällä aikajänteellä sijoittaja voi kartoittaa varainhoitajiensa ESG-osaamisen ja ESG-järjestelmät, minkä jälkeen heidän työtään seurataan ja heiltä edellytetään jatkuvaa osaamisen ja järjestelmien kehittämistä.

Sopimuksiin ja tehtävänkuvauksiin selkeästi sisällytettävät vastuullisen sijoittamisen vaatimukset ja odotukset edistävät yhteisymmärrystä vastuun ja roolien jaosta.

Sijoitusten valvonta

Sijoituksia on valvottava, jotta varmistetaan vastuullisen sijoittamisen periaatteiden noudattaminen. Valvojana voi toimia joko sijoittaja itse tai varainhoitaja. Alalla toimii lisäksi lukuisia palveluntarjoajia, jotka tarjoavat sijoittajille sijoituskohteiden ESG-analyysia ja seurantaa, vaikuttamispalveluita ja koulutuksia.

Sijoittajan tarve valvoa itse salkkuaan vaihtelee ja riippuu varainhoitajan järjestelmistä sekä siitä, minkälaista valvontaa sijoittaja haluaa, ehkä erityisesti harmaata aluetta silmällä pitäen. Vaikka suurin osa valvonnasta ulkoistettaisiin kolmannelle osapuolelle, sijoittajan vastuuseen kuuluu periaatteiden noudattamisen varmistaminen.

Vastuullisen sijoittamisen toteutumisen mittaaminen on haastavaa ja se voidaan tehdä monella tavalla. Mittaustapojen tulee vastata asetettuja tavoitteita. Esimerkkeinä voidaan mainita varainhoitajien ESG-osaamisen lisääntyminen tai paremmat ESG-arvosanat ko. sijoituksissa.

Sisäinen ja ulkoinen raportointi

Sijoitusorganisaation johdon ja hallituksen tulee saada säännöllinen raportointi vastuullisen sijoittamisen periaatteiden noudattamisesta organisaatiossa. Sisäisissä raporteissa voidaan käsitellä periaatteiden noudattamisen tasoa, mahdollisia rikkomuksia sekä suunniteltuja ja toteutuneita toimenpiteitä.

Käytännön syistä saattaa olla paikallaan sisällyttää vastuullisuusraportointi jo olemassa oleviin sijoitusraportteihin. Vastuullisuusraportoinnin keskeisiä elementtejä ovat esimerkiksi erilaiset ESG-riskiarviot ja teemat, salkun tämän hetken vastuullisuusprofiili, yhtiökokousäänestämisen tilastot ja esimerkit yksittäisistä yrityksistä tai vaikuttamistapauksista.

Avoimuus luo luottamusta, joten vastuulliseen sijoittamiseen panostavan organisaation on syytä pitää tietoa tällä saralla tekemästään työstä julkisesti saatavilla. Lainsäädäntö tai aloitteet kuten PRI saattavat edellyttää organisaatioilta ulkoista raportointia. Raportoinnissa on käsiteltävä vastuullisen sijoittamisen periaatteita, niiden käytännön toteutumista samoin kuin mahdollisia tavoitteiden eteen tehtyjä toimenpiteitä ja saavutettuja tuloksia. Raportoinnin aikaväli voi luonnollisesti vaihdella, mutta vuosittaisraportointi on hyvä käytäntö.

Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa

Finsif on suomalainen vastuullisen sijoittamisen foorumi, joka tekee yhteistyötä vastaavien pohjoismaisten yhdistysten kanssa (Swesif, Dansif ja Norsif). Eurosif toimii näiden paikallisten yhdistysten eurooppalaisena kattojärjestönä. Finsif tekee yhteistyötä myös suomalaisen yritysvastuuverkoston, FIBS ry:n kanssa. YK:n perustama PRI kerää lähes 1600 kansainvälistä sijoittajaa yhteisen periaate- ja raportointikehyksen (tilanne syksyllä 2016) alle ja luo erinomaiset kansainväliset verkostoitumismahdollisuudet.

Monet sijoitusalan toimijat pitävät hyödyllisenä eri foorumeihin osallistumista, koska niiden kautta on mahdollista oppia muilta, jakaa kokemuksia tai hakeutua yhteistyöhön. Erityisesti aktiivisessa omistamisessa ja markkinastandardeihin ja – käytäntöihin vaikuttamisessa voi olla tehokasta tehdä yhteistyötä muiden kanssa sekä kustannussäästöjen että parempien tulosten saavuttamiseksi.

LISÄTIETOA

Vastuullisen sijoitustoiminnan säännöstöjä

OECD:n toimintaohjeet monikansallisille yrityksille
Equator Principles
UK Stewardship code
United Nations Global Compact

Vastuullisen sijoittamisen järjestöjä ja aloitteita

Carbon Disclosure Project (CDP)
Danish Social Investment Forum (DanSIF)
European Sustainable Investment Forum (Eurosif)
Finland's Sustainable Investment Forum (Finsif)
Global Reporting Initiative (GRI)
ICC Business Charter for Sustainable Development (IISD)
International Corporate Governance Network (ICGN)
Norwegian Forum for Sustainable and Responsible Investment (NORSIF)
Paris Pledge for Action
Portfolio Decarbonization Coalition
Principles for Responsible Investment (PRI)
Sveriges Forum för Hållbara Investeringar (Swesif)
Social Investment Forum (SIF)
Sustainable Investment Research Platform (SIRP)
Sustainable Stock Exchanges Initiative
The Institutional Investors Group on Climate Change (IIGCC)
The Montréal Carbon Pledge
United Nations Environment Programme Finance Initiative (UNEPFI)
United Nations Sustainable Development Goals

Julkaisuja vastuullisesta sijoittamisesta

European SRI Study 2016
PRI verkkokirjasto
Vastuullinen sijoittaminen - käsikirja vastuullista sijoittamista aloittaville ja sitä jo tekeville, Finva 2012

Muita hyödyllisiä standardeja ja järjestöjä

Climate-KIC
Finnish Business and Society ry
International Labour Organization
International Organization for Standardization (ISO)
Mistra – Stiftelsen för miljöstrategisk forskning
Organisation for Economic Co-operation and Development
RE100
Transparency International
350.org

www.finsif.fi